

*Spravedlivá povídka. V nejmodernějším slohu vynalezená
od Antonína Barborky*

I

V devět hodin ráno

Barón Izabel odevřel oči a natáhl se. Nato se zahleděl do stropu. — My novelisté umíme odjaktěživa myšlenky lidské číst, a mohu tedy sdělit, cože si barón Izabel teď myslel.

„Zdalo se mně, že lidstvo nesmírně mne velebí. Řvalo: Ať žije přední vzdělavatel lidského ducha! — Nemůže být nic hloupějšího na světě, než je takový sen! Vzdělávat lidského ducha — copak je nám to platno! *Matérii* vzdělávat, to je to hlavní! Až nám budou veškeré síly přírodní slepě poslušny, až budou ony vše a vše dělat za nás a my nebudeme na světě dělat pranic, pak teprv budem rozhodně blaženi! — Ach!“

Zívnuł si a natáhl líně nohu přes pokrývku.

„Jenže to jde po čertech pomalu!“ myslil pohodlně dál. „Mizerné státní zřízení, to je to! Absolutism. Vraždy z ‚vyšších‘ ohledů. Sotvaže Edison učinil svůj osmistý vynález, otrávil ho. Fuj! — Však ono ale — no!“

A teď zas natáhl pravou ruku líně do výše.

Na stěně nad ložem byl upraven známý stroj „legón“ (řečník) a stříbrné jeho klávesy zářily v ranním světle. Zrovna vedle hlavy barónovy čněl ze zdi úhledný, slonovinou vykládaný mikrofón. Sotva se byla ruka barónova dotkla klávesů, vešel do pokoje sluha Josef.

Ruka barónova zůstala na klávesech ležet a z legónu zněla srozumitelná, příjemně huhňavá slova: „Lumpe, ty už jsi zase zaspal!“

„Drž hubu, osle!“ znělo to tenounkým stříbrným zvukem z mikrofónu.

Barónem to škusblo. „Zašeptals něco?“ zahuhňal legón.

„Prosím, vždyť jsem ani ústy nepohnul!“ mínil Josef

vlastním svým barytónem. — Tenkrát už panstvo dávno užívalo k veškerým rozpravám svým jen strojů legónů, toliko prostý lid mluvil ještě řečí lidskou.

„Nejspíš někdo dole na ulici,“ myslil si barón a obrátil hlavu k Josefovi. „A jsi celý rudý, od pití,“ huhňal zas legón. — Prosím již čtenáře kvůli krátkosti, aby vše si myslel, cokoli mluví barón, že mluví za něho legón.

„Drž hubu, osle,“ znělo zas zřetelně z mikrofónu.

Teď viděl barón patrně, že Josef ústy nebyl ani pohnul.

„Pročpak držíš ruku pořád v kapse? Neřekl jsem ti, že je to neslušné?“

Josef vyndal poslušně ruku z kalhotní kapsy.

„Co dělá Joco?“

„Učí papouška.“

„A čemu právě?“

„Ať žije náš milostpán!“

„Dáš mu tedy do fonografu staniól jiný a vemluvíš do staniólu: Krásné nožce naší Babety hurá! Až se tomu papoušek naučí, doneseš ho slečně Babetě prezentem.“

Slečna Babeta byla baletkou a milenkou pana baróna. Joco byl jen opicí, orangutanem, uměle vylíhnutým v státním simiáriu čili opičinci vršovickém. Rozumné to zvíře naučilo se točit klikou fonografu a tím učilo svého soudruha, papouška, mluvit. Duchaplný čtenář už dávno poznal, že pan barón Izabel je vskutku a všestranně vzdělaný pán.

II

V devět hodin patnáct minut

Josef byl pomohl svému pánu do bohatého županu, zhotoveného z azbestu. Tenkrát už dávno se nosilo šatstvo jen z neškodných látek rostlinných a nerostných, bylať věda dokázala, že látky ovčí a telecí špatně působí na mozek. Pan barón si zasedl ke stolu, uprostřed pokoje stojícímu, na němž opět se nalezaly připevněny klávesy legónu, mikrofón a sto jiných divných fónů, grafů a skopů.

Josef přinesl černou kávu, odevřel v koutě stojící železnou pokladnu a podal z ní pánovi křišťálovou láhvičku. Pan barón vyňal zátku a pustil do kávy tři purpurově se svítící kapky. „Jedna — dvě — tři,“ myslil přitom pan barón a pohlédl plaše stranou na Josefa, „kéž jich mohu pustit devět — dvanáct! Ale čert věř tomu chlapu! Kdoví není-li tajným zřízencem státním — bolestně bych to mohl odstonat.“

Duchaplný čtenář již uhodl, že kapky nebyly nic jiného než *phycoerythrin*. Dosti dlouho to bylo trvalo, než věda našla, že v skupině mořských řas, jež nazýváme Rhodophyceae — v jaké z nich species okamžitě teď nevím, také novelistovi vlastně ani nic není do specií —, nalezající se *phycoerythrin* má ještě jiné účinky než pouhý barvivý. Že totiž může zmnohonásobit lidskou životní sílu. Ovšem má člověk bohužel tělo jen jedno, a žije-li tedy například desetkrát rychleji, než jak mu byla hloupá příroda předepsala, musí tělo být desetkrát dřív spotřebováno: život lidský trvá pak jen desetinu času, jež by byl bez *phycoerythrinu* protrval. —

Z všeobecného dějepisu víme my všichni, že státní správa, která se odjakživa do všeho nepovolně pletla, vmísila se také ihned do téhle, přece tak nevinné a prospěšné věci a určila, že žádný občan nesmí si život zkrátit víc než o polovic. Nevole byla ve vzdělaných kruzích ovšem velká, ale vláda měla moc a provedla své. Přesto byl život teď nepoměrně už veselejší než kdykoli dřív. Kdo chtěl, mohl teď dvakrát za den víc jíst, pít, tančit, milovat atd. než dřív. Děti se rodily za čtyřiapůl měsíce. Zlodějové k pěti letům odsouzení odseděli si trest za dvaapůl roku. „Rok“ se vlastně už ani neříkalo, nýbrž „dvojimo“. Arci byli v době baróna Izabela ještě mnozí starší lidé, kteří nechtěli mermomocí rozumět novému tomu řádu; zato byla celá mládež na straně pokroku. A tak se v některých rodinách stalo, že syn byl dříve kmetem než jeho otec.

Pan barón Izabel byl sice teprv čtrnáct dvojim stár, ale již pevně odhodlán zůstat starým mládencem. Proto si vydržoval dvanáct baletek. Ale nejvíce z nich miloval sličnou Babetu. Miloval ji celým ohněm šlechtné duše své. Ná-

ruživě. Nevýslovně. „Nejkrásnější vynález boží“ — ano, tak jí říkal.

Panu barónu Izabelu se zajiskřily oči, když byl vysrknul černou kávu.

„Počkej, bando zpátečnická,“ pomyslíl si. „Však my zamícháme vaším ‚státním pořádkem‘, jak tomu říkáte! Jen kdyby zde už byly zprávy, co se dle úmluvy dnes ve tři čtvrtě na tři stalo v Paříži.“

A zrak barónův netrpělivě se dotknul malé magnetické jehly, visící volně na hedvábné šňůře ze stropu. Jehla ukazovala čas místo bývalých hodin a lehkým dotýkáním se platinové plotničky, jako zlatník velké, odbíjela každé pětiminutí. Megalofón, zde jako v každé jiné slušné domácnosti pod jehlou upravený, mohl pralehýnký zvuk ten zvětšit až na sílu věžních hodin.

III

V devět hodin třicet minut

„Cigáro!“ velel barón.

Josef vyndal z ebenové krabičky cigáro a vstrčil je panu barónovi do úst. Pak poodstoupil až ku dveřím, v jejichž veřejích byla upravena elektrická baterie, sehnul se trochu, aby Hajnišovým „úhloměrem“ přesně určil směr, modravý blísek švihnul na konec cigára a pan barón zatáh. Kotouč kouře zatočil se vzduchem, jizba byla mžikem naplněna lahodnou vůní.

„Dobrý tabák, výborný,“ liboval si pan barón v myšlénkách. „S hrůzou si vzpomínám na rok loňský. Cathoramus tabaci byl obežral celý kubánský ostrov, každý okamžik prskla člověku v cigáře nějaká usmažená ponrava! — Tak — a teď trochu umění!“

„Árii Kleopatry, třetí akt — od Nilssonovy,“ velel, „ne — počkej — od Adelíny Patti — je příjemnější!“

Josef odevřel knihovnu, vyndal z ní staniólový list, zastrčil jej do fonografu na stole a spojil kliku fonografu

drátem s onou baterií elektrickou. Pak vyšel ze dveří za svým zaměstnáním.

Fonograf v tomtéž okamžiku spustil.

Kleopatra jak hada přikládá k ňadrům svým! Zoufalost vášnivé duše. Bol ukrutné lásky. Slova ohnivá jako květy granátové. Melodie hned majestátně se nesoucí, hned zas dojemně vzlykající. K tomu hlásek Adelínin! Zvonivý proud stříbra, třepetající se ve vzduchu fioritury, jako když skřivánek visí v oblacích.

Tenkráté už se divadlo navštěvovalo lepšími kruhy mnohem méně než dříve. A urozený nebo vůbec své společenské reputace dbalý člověk například dříve tak oblíbené premiéry — první provedení dramatu totiž nebo opery — vůbec nenavštěvoval. Při prvních třech čtyrech představeních byly lóže a sedadla naplněny vždy jen samým sprostým lidem, kvůli výdělku. Ti sprostáci seděli napnutě, každý s fonografem na klíně. Jak spustila ouvertura, začali po divadle všichni točit klikou. Ošklivé podívání! A pak svůj lup prodávali obchodníkům ve výrobcích uměleckých.

Najednou sebou pan barón nevrle škubnul. Prstem zastavil kliku. Pak se dotknul knoflíku na stole. Josef vešel.

„Kde kupuješ árie Pattiny?“

„U Voháňky.“

„Už máš zas ruku v kapse?“

„Drž hubu, osle,“ znělo to z mikrofonu. Josef vyndal ruku.

Pan barón zavrtěl hlavou a pohlédl stranou na Josefa.

„Voháňka beře od Birda z Londýna, špatná firma. Bird měl Adelínu najatu vždy hned po obědě. Budeš kupovat u Řebíčka.“

„Copak asi ten den jedla divina Adelína?“ pomyslil si barón a vyndal staniólový list z fonografu. Vzal ze stolu maličký zlatý drobnáč, vypadající jako drobnoučký dvouskelní lorňonek divadelní, a přiložil si jej k nosním dírkám.

„Mám dnes nějak rýmu,“ a točil šroubkem.

„Roštěnou — a s cibulí! Adelína a cibule! Fuj!“

IV

V devět hodin čtyřicet pět minut

V tomtéž okamžiku se odevřela klapka v podlaze, na podlahu vyletěl balík novin a klapka se zas zavřela. Z poštovního ředitelství dopravovaly se tehdaž veškeré zásilky podzemními pneumatickými rourami přímo do každého domu, a sice k domovníkům; domovník zas je pneumatickým tlakem dopravil hned do jednotlivých bytů.

Josef se shýbnul a chtěl balík podat pánovi.

„Nech toho,“ velel barón. Josef zase zmizel.

„Čehopak se mohu dovědít z novin!“ mínil pan barón pohrdlivě. „Dokud tu nemám své zprávy z Paříže —,“ a zrak jeho se dotknul netrpělivě zas hodinové jehly.

„Ale teď už je snad můj anděl procitlý,“ myslil zas dále, „trochu se potěším.“

Spojil telefon drátem s aparátem telegrafickým. Umělit už tenkrát zařídil, že telefon zesiloval sdělený mu zvuk tak, aby zvuk ten působil sám na klapky telegrafické. Ovšem se nemuselo do telefonu mluvit snad hlasem lidským, legón dostačil. Na druhé, spojené stanici, děl se pak proces opačný.

„Zalechtala už Jitřenka růžovým svým prstíčkem moji Babetu?“ zahrály prsty barónovy na legónu.

Chvilku bylo ticho. „Hihihi, už mne lechtá, pele mých myšlének!“ znělo to pak sladce z telefonu.

„A pochutnává si už slavičí jazejček na kafi?“

„Ba ju, piruetko!“

„Dala mně ochutnat,“ a barón spojil Daltonovým chuťopisným drátem telefon s jazykem svým.

„Málo cukru, andílku!“

„Když je mně ještě tak nanic po včerejší zábavě s tebou! Bys tak divoký!“

„Božská naivnost!“ pomyslnil si pan barón a chtěl něco žertovného říci zpět. Vtom ale dal zdola domovník telegrafické znamení, že má něco důležitého s panem barónem co mluvit.

„Co chcete?“

„Pan barón Jedibabský se ptá, nejste-li mrtev, pane baróne. Že prý vašnosti telegrafoval dnes už šestkrát — bez odpovědi.“

„Dobře!“

Pan barón teď přestavoval poněkud telefon a dráty telegrafní. Proud jeho myšlének dal se pojednou směrem jiným. „Jedibabský je baba,“ myslil si bleskorychle. „Dal se s námi do politického spiknutí a teď umírá strachy. Snad by se mne nechtěl ptát, mám-li zprávy z Paříže? Jen dost malá nepatrnost — a bystrá naše policie ví všechno!“

Stroj byl upraven. „Čeho si přeješ, bratře?“

Ticho.

„No — neslyšíš mne?“

Zase ticho. Barón stisknul knoflík.

Josef vešel s rukou v kapse. „Copak děláš pořád venku?“

„Čistím kuchyň, ale sluneční koště dnes nějak neslouží, pořád sebou škube.“

„Nejspíš zas nějaká erupce na Slunci,“ myslil si barón. „Pořád ještě nemůžeme slunečního světla užít co spolehlivé hybné síly!“ Zrak jeho padl na Josefovou schovanou ruku; lehýnký úsměv přelítl barónovu tvář. Barón vztáhl ruku na stůl a začal si hrát s jakýms strojkem malým, na němž oscilovala vodorovná jehla.

„Telegrafuju barónu Jedibabskému a nemůžem se dorozumět.“

Josef byl patrně v rozpacích.

„Prosím,“ koktal pak, „včera hrozila bouřka a tu jsem izoloval aspoň míň užívané elektrické dráty.“

„A dnes je lenoch zapomněl zas spořádat!“

„Drž hubu, osle!“ znělo z mikrofónu. Barón sledoval pozorlivě jehlu. Teď jehla stála nepohnutě.

„Co to máš v pravé kapse?“ ptal se barón náhle.

Josefem to škublo.

„Něco kovového!“

Josef ani muk. Ale udiven v mysli své nebyl, on znal ten přístroj, kterým se přítomnost kovů najisto určuje i hluboko pod zemí.

„Pojď sem!“ hřměl legón.

Josef se přiblížil. Barón mu sáhl do kapsy a vyndal z ní maličký fonografek. Zatočil klíčkou a tence znělo „Drž hubu, osle!“ Bylť sobě Josef ten strojek koupil, aby nemusil svůj mozek stále namáhat nadávkami pánovi. Když učinil několik kroků sem tam, stačil pohyb ten, aby se fonografek sám vždy natáhl znovu.

„Za deset minut opustíš mou službu!“

Josef chtěl padnout na kolena.

„Za deset minut! — A teď ještě naprav dráty!“

V

V deset hodin

Zrak barónův sklouzl na jehlu hodinovou. Zachvěl se barón rychle, zdvihl ukazováček pravé ruky až k oku a díval se takto oknem ven, vzhůru k modrému, černými body posetému nebi. V prstenu byl skryt výtečný dalekohled, firma „Biches soeures“.

Sotva se byl zadíval, začal se rozechvěním třást na celém těle. „Červená — modrá — bílá loďka — *naš* vzduchomet z Paříže!“ Srdce mu začalo tak tlouci, že nejbližší mikrofon dosti hlasitě opakoval tlukot ten a megalofón začal bouchat jako turecký buben. Barón třesoucí se rukou megalofón umlčel.

Josef vešel se zprávou, že je vše v pořádku. „Jdi!“ —

Jakmile se dveře zavřely, chopil se barón fonotelegrafu.

„Odpusť, bratře! Stroj byl v nepořádku. Poslouchám.“

„Konečně! Již jsem se bál předně o tebe, pak ale také, že nám ujde příležitost tak vhodná, jaká je nyní.“

„Mluv honem, co vlastně je.“

„Tvá Babeta tě hanebně podvádí.“

Baróna ta slova vymrštila ze sedadla.

„Lžeš, ničemný hanebníku!“

„Vracím ti tvé urážky blbé! Nelhu. Kdybych tě co přítel nelitoval, vyzval bych tě na souboj — ostatně si můžem

o tom promluvit ještě později. Teď se jedná o to, abych ti dokázal, že nelhu. Naslouchej!“

Okamžik bylo ticho.

„Pst — Toníčku!“ znělo pak sladce.

„Hlas Babetin,“ šeptal barónův legón pro sebe.

„Poslouchám,“ odpovídal jakýs mužský hlas.

„Přiď dopoledne do mé náruče, odpůldne přijde nejspíš zas mezek barón. A teď pa! Musím se mít na pozoru, bude se chtít ještě snad se mnou bavit. Pumpnu ho dnes o tři tisíce zlatých pro tebe. Pa!“

„Zráda — černá zráda!“ zařval zoufale barónův legón.

Za okamžik věděl barón všechno. Kvůli četným podzemním železnicím, pneumatickým poštám atd. šly veškeré soukromé telegrafy vzduchem. A sice pomocí draků. Drak pustil se střechou domu A do výše například zrovna pěti set metrů a nad domem B vznášel se druhý v přísně vyměřené výši stejné; uvnitř hedvábného špagátu šel vzhůru vodič drát; zcela stejně vysokou vrstvu vzduchovou lze jak známo naprosto spolehlivě telegrafovat, proud vrstvu pronikne. Státní správa určovala, jak vysoko kde dva draky vznášet se smějí. Veškeré draky privátní musily být ale o dva metry níž než draky úřední. Jenže tenkrát bylo ještě takové zařízení drahé — dva tisíce zlatých stálo pouhé povolení. Přece se nad velkými městy, jako nad Prahou, vzduch draky hemžil. Státní příjmy se tím zvětšily nesmírně. Rakouský státní dluh například vzrostl za dvě leta o čtyřicet tři miliard.

Barón byl kvůli své zbožňované Babetě také mezi svým a jejím bytem vyvěsil draky. A zrádná Babeta svého draka užila zas k tomu, aby si zřídila spojení se svým „Toníčkem“ — přišlo to hadici té o polovic pak laciněji. Barón Jedibabský pak, bydlící poblíž „Toníčka“, pozoroval dle ledačeho, že drahý přítel jeho je podváděn. Dal si záležet, experimentoval, konečně se mu podařilo zachytit nevěrný ten proud elektrický. A prozradil vše.

Netaž se, ó čtenáři, jak bylo barónovi. Kdo miloval v životě jednu baletku a byl podveden, ví, co to je.

Barón Izabel lítal jako šípka sem tam. Barón byl muž

náruživý. Phycoerythrin náruživost tu zdvojnásoboval.

Barón se zastavil u stolku. Stisknul knoflík. Vešel Josef.

„Byls rád u mne?“

„Byl velmi rád!“

„Zůstaneš — pod výmínkou. A ještě se ti přebohatě odměním. Nahni ucho k legónu!“

Josef se shýb a přiložil ucho. Legón šeptal pianissimo, jako když drobounká muška letí: „Ty víš, že domnívají se teď, že konečně vynalezli způsob bankovek, který se nikým a pranikde padělat nemůže. Může se ale přec. Já tě tomu naučím. Za to mi při něčem pomůžeš.“

„Prosím,“ a tvář Josefova zářila.

„Zabijem člověka.“

„Copak o to,“ mínil Josef úslužně, „ale —“

„Nízká duše, nevěříš slovu kavalírovu! Tedy ti řeknu recept napřed. Izoluj všechny dráty, zaraž závorami všechny klapky, ucpi otvory všech fónů!“

Josef tak učinil. A barón vstal, přikročil až k němu a začal mu šeptat něco do ucha vlastní, přirozenou svou řečí — mluvil tak snad poprvé zas od lét útlého svého mládí!

VI

V deset hodin patnáct minut

„Odevři zas všechny stroje!“

Josef pospíchal od stroje ke stroji. Sořva ale že uvolnil klapce pneumatické roury, odevřela se klapka ta a na podlahu vylítla nevelká plechová krabička.

„Nech ležet!“

Barón se na krabičku zadíval. Musila, najisto musila být naplněna zprávami, které přišly po vzduchometu pařížském. *Teď* ho ty zprávy nevábily. Kdyby byl věděl —! Ale osud bývá také někdy milostiv a tentokráte nepřipustil, aby šlechtná duše barónova byla rozervána bolestí ještě novou.

Spiknutí se nebylo zdařilo! Opakujem zde ze všeobecné-

ho dějepisu zprávu o tom. Zcela krátkou, ač bychom si mohli dovolit citátu delšího. Jiní romanopisci vypíšu z dějepisu hned půl svazku.

Společnost stejně smýšlejících, pokrokumilovných občanů všech států se byla spikla, že zvrátí v Evropě tehdejší pořádek státní. Vůdcem jich byl mladistvý Carolo Garibaldi, syn Menottiho, vnuk Giuseppe Garibaldiho. Hlavní věcí bylo: dobýti Paříže. Ve dne to mělo obtíže své. Užít snad cesty vzduchové? Tehdejší vzduchomety byly ještě jen velikosti omnibusů; také byl vzduch státní správou velice střežen. Nezbyvalo než užít noci. Ale i to bylo spojeno s nebezpečím, neboť stanice elektrické, zřízené jako někdejší stanice železničné, osvětlovaly skoro všude kraj jakoby světlem denním. Jedině směrem Belleville-Pantin, pokud spiklenci věděli, nebylo ještě zavedeno osvětlení to. Sešli se tedy určité noci v Pantinu. Ale téže noci, ve dvě hodiny, otevřena v Belleville poprvé stanice světelná. Houf zpozorován, povyk učiněn, a než spiklenci se dostali do Parc des Buttes Chaumont, byli parními samoseky rozsekáni na hašé. —

Barón se vyrušil z vířivých myšlének. Přikročil k fonotelegrafu.

„Domovníku, spojte domovský náš drát s drátem státním!“

„Stalo se,“ zněla odpověď.

„Slavné řiditelstvo telegrafní! Prosím, aby byl drát státní mně propůjčen k odeslání zprávy do Londýna! Barón Izabel.“

„Povoleno,“ znělo po chvíli.

„Londýn, Mr. Pignort, Bunchlestreet,“ telegrafoval zas barón. „Prosím za okamžité zaslání jednoho kapesního torpéda. Barón Izabel. Praha.“

„Včera jsme vypravili,“ zněla pak odpověď, „zásilku kapesních torpéd pražské firmě Křížkovský poštou pneumatickou. Račte si tam posloužit. S úctou Pignort.“

„Domovníku, telegrafujte kolegovi svému v domě firmy Křížkovského, aby mně okamžitě poslali kapesní jedno torpédo.“

Nastalo zase ticho. Pak se pneumatická klapka v podlaze odevřela, a na podlaze leželo malé, hezounké torpédko, platinovou pláští obalené.

„Střelný stolek přines!“

Josef zašel do vedlejšího pokoje a přinesl trojnohý stolek as oné konstrukce, jaké se za dávnějších dob v rakouské armádě užívalo na odstřelování kongrévských raket.

Barón přistavil stolek sám k odevřenému oknu. Zkoumal nivelační váhu. Položil pak torpédko na určitou prohlubninu.

„Postav se k matematickému ukazovači!“ Josef se postavil ku stěně, na níž visela tabule kovová, pokrytá sterými čísly.

„Výška našeho bytu nad mořem? Přesně?“

„192,216.“

„Vzdálenost bytu Babetina ve vzdušní čáře?“

„312,52 metru.“

„Dálší elevace k ní?“

„12 0001.“

„Výška bytu nad zemí?“

„5,21.“

„Odklon dle růže?“

„Severoseverozápad 2,5632.“

„Vzdálenost jejího fonotelegrafu od okna?“

„1,2345.“

„Podej sem drát.“ Barón byl při Josefových údajích stále točil šroubky. Teď spojil drát baterie se stolkem. Odstoupil od stolku a přikročil k fonotelegrafu svému.

„Babeto — drahá moje Babeto!“

„Přeješ si, cukrlátko?“

„Poslyš dobře. Přilož hlavičku zrovna k stroji, ano?“

„To víš!“

„Pal!“ velel barón.

Elektrina zapraskala. Torpédo vylítlo oknem, stočilo se k výši nad dům zpět jako bumerang, bralo se krásnou křivkou trochu vlevo a zmizelo v dáli.

Okamžik nato zaznělo to z fonotelegrafu jako třesk a záupění.

Barón vzal k ruce Daltonův chuťopisný drát. Jeden konec položil na telefon, druhý na svůj jazyk.

„Rozeznávám krev a mozek!“ pravil spokojeně.

VII

V deset hodin třicet minut

Pan policejní rada Zimmerhanzl chodil po svém byrů — číslo 71, Veřejná bezpečnost. Fonotelegraf zazvonil.

Pan rada přistoupil. „Co je?“

„Domovník z čísla 3112 oznamuje vraždu.“

„Dobře.“ A pan rada telegrafoval do vedlejšího pokoje: „Adjunkt Virchow, soudní lékař, soudní lučebník, soudní matematik okamžitě vsednou do vzduchometu a odeberou se do čísla 3112. Vražda.“

Pan rada vzal do ruky noviny a zabral se do zábavné jich části. Skvěla se tam právě nejnovější povídka oblíbeného Antonína Barborky.

Dlouho nečetl. Zvonek upoutal zas jeho pozornost.

Sdělení bylo následovní: „Vražda. Kapesním torpédem. Matematická formule dokazuje: Dlouhá třída, padesátý šestý metr, 5,36 nad zemí.“

„Ihned doletět tam, sebrat vraha, dodat soudu.“

Pak nahlídl do tabely. „Aha — číslo 6214, první patro,“ bručel pro sebe a ukazováčkem pravé ruky jel po tabele vpravo. „Barón Izabel. Dobře!“

A četl povídku Barborkovu dál.

VIII

V deset hodin čtyřicet pět minut

U soudu byla právě „huheň“, čas soudního každodenního řízení. Znalý čtenář uhodne sám, že řízení nazývalo se „huhní“ kvůli zvuku legónů, vesměs při tom užívaných.

Barón předveden i s Josefem. Huheň trvala s barónem jen krátce, sotva jedenapůl minuty. Josef sice chtěl začít lhát, považovalť se vzorný ten služebník svého pána za jediného svědka, ale sám barón se jeho snaze jen pousmál. Copak mohou všechna svědectví proti matematickému důkazu!

Soudní dvůr se odebral ku poradě.

Barón seděl a čekal klidně. Očekával výrok smrti. Smrt byla mu teď lhostejna.

Soudní dvůr se vrátil.

„Ve jménu zákona! Barón Izabel spáchav vraždu odsuzuje se vzhledem k přitěžujícím okolnostem, předně že zabil baletku Babetu, která byla ku potěše tolika lidem, a za druhé že k tomu zneužil samé i vznešené vědy, — k do-smrtnému životu. Má jej strávit v Kartouzích a trest jeho se zostřuje všemi možnými životními příjmenostmi v ústavě tom zavedenými.“

Barón se zachvěl. „Milost — raděj smrt — smrt!“

„I nic smrt!“ řekl president, „to by moh každý chtít!“

Barón vzpřímil hrdě hlavu.

„Prohlédněte ho dobře. Jed, phycoerythrin — vždyť víte!“

O tři minuty později zasedal barón mezi dva četníky do vagónu podzemní pneumatické železnice spojující pražskou soudní budovu s trestnicí kartouzskou.

Choval se aristokraticky chladně.

IX

V jedenáct hodin

Barón vystoupil v budově kartouzské.

Ústavní lékař už čekal na dnešní dodávku a kázal ihned, aby baróna svlékli donaha.

Lékař, malý tlustý blondýn s brejlemi, oklepával baróna po celém těle. Pak si mlasknul: „Pěkné tělo, zdravé!“

Barón se pohrdlivě usmál.

Lékař teď diktoval písaři: „Pěkný velký pokoj s východním světlem. Po osmé ráno trestanec vstane. Procházka po zahradě, v případě nepříznivého počasí, a v zimě tedy, v zahradě zimní. V devět hodin malá snídaně: čaj, měkká vajíčka, kousek šunky. Půl hodiny odpočinek. Pak zdravé nějaké zaměstnání — určí se zítra dle talentu. Ve dvanáct hodin snídaně druhá: karbonáda, půl láhve Bordeaux nebo Rauenthaler. Nato — jezdíte, pane baróne?“

Barón jen kývnul hlavou.

„Tedy projížďka na koni. Pak volná zábava: lektura, kulečnick. V pět hodin oběd: silná polívka, bifštek s garniturou, kuře, moučník, litr pšenišského —“

Barón zaúpěl.

„Pak hodinu odpočinek. Nato návštěva divadla — máme výtečnou operu, pane baróne, a superbní činohru! — nebo koncertu. Poté hodinka volné zábavy s čajem. Kdyby trestanec snad se zdráhal jíst, dá se do komory s výtravným plynem. A poté do komory párové — nasytíme ho delikátní parou! Ostatně doufám, bude pan barón papat ochotně sám. Jen až ochutná náš bifšteček — pečeme jej elektřinou, kterou zde pumpujem ze vzduchu a mračen nad námi, — elektřina nám vaří, topí, svítí, žene všechny stroje — bifšteček se zrovna rozplývá na jazyku! A tak, pane baróne, budete nám sto let živ!“ dodal lékař se škodolibostí ďábelskou.

Teď teprv sklesl barón zničen k zemi.

X

O půl roku později

stála v Národních listech, ročníku zrovna třicátém, následující Denní zpráva:

„— *Nepodařený útěk*. Dnes v noci pokusil se v Kartouzích trestanec barón Izabel o útěk. Posud neznámým způsobem bylo se mu podařilo, že sobě opatřil vzduchomet. Avšak jakmile se povznesl do vzduchu, byl zachycen velkým

strážným magnetem, o kterémž zařízení trestanec nejspíše nevěděl. Má se za to, že jeho pomocníkem byl jakýs kavalír ubytovaný v jičínském hotelu Vzhůru do Měsíce. Týž kavalír byl se tam podepsal jen jmenem Josef, činil dojem báječně bohatého muže a zmizel tétěž dnešní noci. Nařízené matematické vyšetřování podá nám do zítřka světla.“

HUMORISTICKÉ LISTY 1878, č. 46, str. 371; č. 47, str. 378—379; č. 48, str. 386;
č. 49, str. 395

JULIUS A DAVID

Spravedlivá židovská povídka, kterouž rodičům i dětem pro příklad sepsal Antonín Barborka

„Dobrotivá služba otci učiněná
nepřijde v zapomenutí.“ — Sir. 3,15

Kapitola 1.

1. Slyšte, nebesa, které věci mluvím, slyš, země, slova z úst mých.

2. Tehdáž žil v Praze v Pinkasově ulici David, obchodník s peřím, jenž měl plod ze ženy své, Julia, jemuž se čítalo na šestnácte let; ženu pak byl dávno již pochoval na novém hřbitově židovském, jenž leží cestou do Volšan a jest nad hospodou Vyšinkou, kde v neděli bývá muzika.

3. A byl David těla neúhledného a malého a téměř špinavého a plod jeho Julius byl plodem jeho; kterýžto pilen byl moudrosti v druhém roku akademie obchodní, nebo lepší jest moudrost než všechny věci nejdražší.

4. Tehdáž se událo, že byly právě zkoušky pololetní, a když Julius v pět hodin odpoledne kráčel ku střeše bytu svého, byl duch jeho v mračně a ústa jeho šepotala: Pošlapal mne člověk, celý den boj veda sužoval mne; šlapali po mně nepřátelé moji celý den, nebo jest mnoho válčících proti mně; celý den slova má v ošklivosti měli, proti mně jsou všechna myšlení jejich k zlému.

5. Julius byl sobě zkouškou vyzískal známku z počtů tuze špatnou a hanebnou před tváří lidskou.

6. I řekl mu David: Jakže jsi pochodil?

7. A natáhl Julius jazyk svůj jako lučiště: Jsem tvůj poklad, výborně; obejmi mne!

8. Nebo nezarmoutil jest Tobiáš starého otce svého, aniž Sém a Jafet opilého Noema, aniž Julius Davida, jenž jej byl zplodil; nebo zlořečený, který otci svému činí zármutek.

Kapitola 2.

1. Věděl pak Julius, že otec dbá kázně a není dalek hole; dbal otec moudrosti, kteráž praví: Kdo miluje syna svého, často jej trestá; shýbej šíji jeho z mládí a bij boky jeho.

2. I pravil k sobě Julius: Nepůjde-li otec ku branám školy, aby promluvil se staršími školy, stave se nevědomým, a naplnil duši svou jakoby medem pochvalou synovou? Zajisté půjde.

3. Kdybych ale získal času do čtyř neděl, učiním reparaturu a odvrátím zarmoucení od hlavy otce.

4. I vybral se cestou a šel sám ku branám školy a hledal muže Vencla, jenž tu byl školníkem.

5. A vyhledav jej pravil k němu: Byl jsem mezi lidmi a slyšel jsem. Přijde sem muž vzezření židovského, malý a protivný, dle čehož jej pozná člověk; muž ten protivný vypoví, že přišel, aby mluvil s ředitelem školy.

6. Vencl, toho muže k řediteli nepustíš, rozumíme; nebo duše jeho je naplněna žebrotou.

7. A odušil Vencl: Přijde-li muž podruhé a potřetí a slova jeho budou neodbytna, zdaliž mu odpovím?

8. I vzal Julius peníz, jenž je zlatka: Viz peníz ten a ruku svou, a dej muži vyhazov.

Kapitola 3.

1. Tehdáž se stalo, jakož jest tuto psáno.

2. Vyšel David ku branám školy, a řekl: Zdaliž je ten, kteréhož hledám?

3. Měl ale muž zástěru a koště a prál: Není dnešního dne.

4. A když odešlo dnů, co jich do týdnu, vyšel dobrý otec znovu.

5. A přijal ho muž slovem pustým: Zdaliž jsi při rozumu? Není ho ještě dnes.

6. Vrátiv se, řekl: Není ho, synu.

7. I odvětil syn: Není.

8. Necítil ale dobrý syn proto protivnosti a ošklivosti k otci, neboť káže Bůh Hospodin: Pomáhej otci svému v starosti, a schází-li mu na rozumu, snášej ho a nepohrdej jím v mocnosti své.

9. A když znovu odešlo dnů, co jich do týdnu, vyšel dobrý otec poznovu.

10. A udeřil jest jej muž do zad rukou svou, i obuřil jej po těle koštětem, takže seběhnul se obecný lid, aby plakal nad ním, omdlelým.

11. Donesem ho v obecné truhle na komisariát, volal lid, a vyšleme posla, aby dal zprávu.

12. Nestyděl se ale Julius za otce svého v pohanění, jakož se nestyděl Josef za Jakuba v chudobě: uslyšev vzal drožku, jel vstříc otci svému na též místo, a uzřev ho, padl na šíji jeho, a mezi objímáním plakal.

Kapitola 4.

1. Nedal ale Bůh zahynouti sluhovi svému, a držel jej na loži jen do dne devátého; polehčil mu a učinil, že byl zdrav.

2. A usoudil také, že reparatura Juliova dopadla dobře.

3. I přišel Julius a prál: Ejhle vysvědčení moje!

4. Po bouři učiněno utišení, a po pláči a kvílení radost.

5. Vzkřiknuv zplakal David radostí: Dík Tobě, Hospodine, že jsi syna mého učinil jako Šalomouna a jako Samuela.

6. A nezdržel se slz ani syn dobrý a modlil se řka: Odvrátil jsem od otce svého zármutek a naplnil srdce jeho rozkoší.

HUMORISTICKÉ LISTY 1879, č. 1, str. 3

Spravedlivě poetická povídka od Antonína Barborky

I

Den jako rubín. Vlastně jako dýmant rubínem prorostlý. Ale snad ještě spíš jako opál, skvoucí se, bajuplně barevný. Den překrásný.

Slunce plálo jako náruživý bůh. Obloha jasna, chvějna. Vzduch samé rozdrobené zlato a stříbro. A země tichá a klidná jako mezi květinami dřímající děcko.

Na chlumku lesík, jako umělá koruna chlumku. Větve lesu jako drahá tkanina, půda lesu žíhaná světlem a stínem, zde jako zebra, onde jako tygr. Podél lesa, po chlumku, vine se žlutopěská stezka jako čelenka zdobná.

Nad stezkou, zrovna u lesa, sedí velebný stařec. Neví se, sedí-li na kameně nebo na zemi, ale nejspíš že na kameně. Prosté je roucho jeho — šedý plášť, na znamení, že mu již zima leto všechno jedno, placatá čepice, hůl samý suk.

Vysoké čelo velebného starce proryto hlubokými rýhami — co as je myšlének velkých, zralých skryto jakoby v pokladně pod tím čelem vysokým! Obočí prošedlé je husté a ještě nyní mužně vzpurné. Vous dlouhý, šedý jako bok ledovce někdy v srpnu. Pleť neurčitá jako výroky Pýthie.

Oko jeho, dumné, myslivé, hledí v širý kraj. Ale na nic určitého, jen tak vůbec někam. Po chvilkách vyzdvihují se mohutně klenutá prsa jeho a poodevřenými, ametystově zbarvenými rty plyne vzdech. Co as burácí vnitřem velebného starce?

Pohlížíme do vnitra toho zrakem duševně zkumným. Vidíme, že tam burácí — touha. Není nic bolnějšího, než když starcem lomcuje touha!

Také tento velebný stařec býval mlád. A šťasten, velice šťasten. Míval přátele, dobré, upřímné přátele, pravé drahokamy, a v lesklém kruhu výborných těch mužů byl trávil

nejkrásnější leta života svého. Tenkrát byl šťasten. Tenkrát věděl, že žije.

Nyní je sám. On cítí samotu svou — dnes víc, palčivěji než jindy. Myšlenky na něho dorážejí. Plyne minuta — druhá — třetí — myšlenky na něho dorážejí pořád víc. V duši vyrostla jako palma náhle touha býti v životě ještě jednou šťastným, zcela šťastným.

Je to možno, aby byl velebný ten stařec ještě jednou zcela šťastným? —

Okem jeho šlehnul blesk, tělo se mocně zachvělo, ústa šeptla: „Budu!“ — — — — —

Po stezce, po chlumku vzhůru kráčí pomalu žena.

Ta žena je hokyně.

Kráčí pořád výš, pořád blíž velebnému starci.

Teď došla již zcela blízko.

Velebný stařec vstal, zabil ženu a vzal jí 1 zl 66 kr.

II

Bylo přelíčení.

V krásném sále gotickém, jehož jemná oblouková žebra svědčila o dávném umění, zasedal soud.

Velebný stařec seděl na lavici obžalovaných.

Předseda soudu, muž ctihodný, pravil hlasem přívětivým: „Vy jste, muži, strávil sedmecítma let života svého napořád jen v kriminále.“

Velebný stařec se hrdě vzpřímil. Okem jeho šlehnul blesk mužné pýchy, ruka jeho pohladila si zdobný vous, hlas jeho zněl jako zvonivé stříbro — byloť něco nevýslovně sympatického ve hlase tom.

„Ano, slavný soude, sedmecítma let! Nejkrásnější dobu svého života! Ach — tam jsem byl šťasten! Tam jsem byl v kruhu stejně smýšlejících, statečných mužů — s pýchou mohu říci: výborní mužové ti stali se mými přáteli. Druh jsme rozuměli druhu, oko se stápeklo v oko, upřímná ruka tiskla ruku družnou a cítila v ní záchvěv cituplný. Tam — tam byla nejkrásnější doba mého života.“

„Řekněte nám, muži,“ pronesl se zase předseda a na je-

ho hlase bylo lze poznat, že zápasí s hlubokým pohnutím, „proč jste zabil Majdalénu hokynářku?“

Postava starcova rostla. „Proč! — Víte, pánové, co je předtucha? Tato bájuplná zvěst z jiného světa? Předtucha chmurná děla mi, že nepřežiju příštího jara. Chtěl jsem být tedy ještě jednou šťasten — ještě jednou zavítat, běh svého života skončit tam, kde jsem býval mlád.“

Státní návladní odvrátil se náhle k oknu. Soudcové hlasitě se zajikli.

Pomlčka. Ticho, že by bystrý sluch byl rozeznal různé tikání kapesních hodinek.

Pak slavný soud povstal.

„Jste odsouzen k žaláři doživotnímu,“ pronesl se předseda hlasem slavným a mocně prochvělým.

Zář nevýslovné blaženosti ojasnila velebnou tvář starcovu.

Soudcové obrátili se k sobě a tiskli si pohnutě ruce.

Vysokým gotickým oknem usmívalo se zlaté slunce na skupení šťastných lidí.

„Ó, JAK ŠPATNÍ LIDÉ JSOU NA SVĚTĚ!“

Spravedlivá ouřednicko-řeznická povídka

od Antonína Barborky

„Pst, pst! Pane Barborko!“

Ohlídnu se — pan čtvrtní! Ctím pana čtvrtního. Miluju ho. Neboť se mně může každý okamžik stát, že si koupím psa, a on pak může podat referát, že nemám psa pro luxus, nýbrž pro užitek, například kvůli dobrému mlíku, o němž je ve velkých městech bez vlastního dojného dobytka nouze. — „Ráčíte?“

„Vy přec píšete do Humorů?“ (Nadzdvihl klobouk.)

„Ano, já píšu do Humorů.“ (Nadzdvihl jsem také klobouk.)

„Prosím vás, dejte tam našeho řezníka, toho z rohu!“

„I s největší radostí — hm, pročpak bych tam nedal řezníka — al...“

„Hned vám to všechno povím. Tak jsem vám ho přistih na pašovaném mase! ‚Nic platno — pranic platno, teď vás udám,‘ povídám. — ‚Nač to?‘ povídá on. ‚Neřekněte nic a já vám za to pošlu v neděli k obědu svíčkovou.‘ Víte, mám na starosti sedm krků; neodpověděl jsem tedy vlastně nic. Řezník dodal: ‚Ale v neděli je po celé dopoledne moc co dělat, i nebudu vám ji moci poslat až někdy k polednímu.‘ — ‚To je jedno,‘ řekla pak doma moje žena, ‚upečena je brzy.‘ A on...“

„Neposlal vám nic,“ pravím honem na základě svého bystrozraku, který obdivuhodným způsobem proniká vše hned až na dno, „a vy ho teď nemůžete ani udat: vyšlo by najevo, že podma...“

„Hoho — oho! I poslal mi k obědu svíčkovou zcela správně! A já teď chci, abyste ji dal i s řezníkem do Humorů.“ (Nadzdvihl klobouk.)

„Koho? Tu svíčkovou?“

„Ano. Já si ji dal fotografovat.“
Pan čtvrtní vyňal tobolku. Vypadala věrně takhle.*

— — — — —
„Byla od Svatého Mikuláše vlevo a vyřizovala, že mně
ji řezník posílá k obědu.“

HUMORISTICKÉ LISTY 1879, č. 9, str. 67—68

* V časopisu je obrázek svíčkové báby. Pozn. editora.

„Ó, jak špatní lidé jsou na světě!“	211
<i>Překlady</i>	
Z kalmuckých pohádek Siddhi-Kürových	
Jak se vedlo synu bohatcovu	215
Události Slunozářovy a mladšího jeho bratra	219
Jak kouzelník magik chána přemohl	223
Povídka o chánu s rozumem dětským	226
Studie, krátké a kratší	
Obrázky divadelní	231
Ošumělé existence	237
Pražští žebráci	244
Menší cesty	
Fantazie v plzeňském sklepe	249
Žena Latinské země	252
Česká společnost	
Dopisy jednoho blazírovaného Číňana	259
Turek z pražského mostu blazeovanému Číňanu...	266
Schillerova slavnost v Hongkongu	270
Nedělní rozprávky pro nás	278
Dálší práce	292
Odbyli jsme si svatý týden...	295
Drobné klepy	
Fotografie Lisztovy, Stromovka, Vecko a jiná ještě stanoviska —	
Antiboucharóni omlouvají se, že nejsou křiklouni — Ze světa	
divadelního — Jan Amos Komenský a podučitel	301
Pražský fejeton	305
Literatura	
Björnstjerne Björnson	315
Fromont jeune & Risler aîné	318
Báje Šošany od Julia Zeyera	331
Divadlo	
Magelóna	337
České divadlo a dramaturgie	337
Herectví či umění	343
O kupletu — slovo včas?	350
Otýlie Malá	355